

Sabaté i Bosch, Josep M.

Prensa patriòtica en la Guerra
del Francès. Notícia

No cal dir que, en temps de guerra, la normalitat sofreix una forta sotragada de la qual es ressent gairebé tot. Així, doncs, la premsa no resta al marge del conflicte bèl·lic, i sovint es decanta cap a l'un costat o l'altre i pren de seguida partit per algun dels bàndols. En el cas que ens ocupa, d'ençà de la darrerria del segleXVIII, la línia ideològica dels «diaris», dels setmanaris o de les revistes periòdiques havia agafat fonamentalment dos camins: l'un, abocat a propagar les excel·lències del liberalisme enciclopèdic i racional, que conduïa a la Revolució Francesa; i l'altre s'aferrava a la tradició enfortida per valors eterns representats al lema «Altar y Trono». Ambdues línies patiren una nova batzegada, pel que fa a les nostres contrades, quan, després de les capitulacions de Baiona, Napoleó envaí tota la Península i hi provocà la reacció natural dels espanyols que lluitaven per recuperar una mal anomenada «independència».

En aquest moment apareix una bona quantitat de publicacions per tal de respondre als atacs de la premsa addicta a l'invasor.

Des de Tarragona, a recer d'arxius i hemeroteques, volem donar notícia d'uns quants exemplars de la premsa d'aquells instants, alguns dels quals van ser editats a la mateixa ciutat o van anar a parar a les mans dels frares i dels capellans que fugiren espaordits fins a Mallorca, on també la impremta va dur a terme un paper important en aquesta lluita.

Una part d'aquest material escadusser es troba recollida al «Llegat Gramunt»¹ i entre alguns altres documents periodístics propietat de l'autor de la present comunicació. Per tant, hauríem de començar destacant la bibliografia de consulta obligada que s'inclou al «Llegat Gramunt» i que pot ser d'una gran utilitat a l'hora de refer la història de la premsa i, sobretot, quan hom vulgui aprofitar seriosament la premsa per a refer la història.²

1. «Llegat Gramunt», Bibliografia de Tarragona, publicació de l'Excel·lentíssim Ajuntament de Tarragona, 1980. Enric OLIVÉ SERRET i M. Antònia FERRER BOSCH, Tarragona, juny de 1978. (Tot aquest llegat es pot consultar a les dependències de l'antic Ajuntament, Carrer Major, Tarragona.)

2. Bibliografia del «Llegat Gramunt»:

ANDREU, Jaime. *Catálogo de una colección de impresos (libros, folletos y hojas volantes) referentes a Cataluña. Siglos XVI, XVII, XVIII y XIX*. Barcelona: Tip. L'Avenç, 1902.
ARCO, Luis del. *El periodismo en Tarragona. Ensayo histórico-bibliográfico*. Tarragona: Imp. Francisco Sugrañes, 1910.

— *Estudios históricos, artísticos y bibliográficos referentes a las provincias de Castellón y Tarragona*. Castelló: Imp. Joaquín Barberá, 1913.

ARCO y MOLINERO, Ángel del. *La imprenta en Tarragona...* Tarragona: Imp. José Pijoán, 1916.

ARCO y MUÑOZ, Luis del. *La Prensa periódica en España durante la guerra de la Independencia (1808-1814). Apuntes bibliográficos*. Castelló. Imp. Joaquín Barberá, s. n.

Aviso a los españoles especialmente a los Catalanes para evitar la mayor guerra que les ha hecho y puede hacerles la Francia. Tarragona, Maria Canals, Vda. / Miguel Puigrubí (s. a.).
Aviso al público y dos palabritas a las Cortes. Tarragona: M. y J. Puigrubí (s. a.).

BLANCH, Adolfo. *Cataluña. Historia de la Guerra de la Independencia en el Antiguo Principado*. Barcelona: Imp. Tomás Gorchs, 1861.

CABANES, Francisco Xavier. *Historia de las operaciones del Ejército de Cataluña en la Guerra de Usurpación, o sea, de la Independencia de España. Campaña Primera*. Tarragona: Imp. de la Gazeta, 1809.

— *Historia...* Barcelona: Imp. de Brusi, 1815.

CAMPANY, Antonio de. *Centinelas contra franceses*. Tarragona: Imp. Maria Canals, Vda. / Miguel Puigrubí, 1808.

Centinela contra filósofos o Carta que a un Nuevo Diputado de Cortes escribía un Cristiano Viejo. Tarragona: Imp. de Brusi, 1814.

CODINA, Domingo. *Manifiesto histórico legal que ofrece a la censura pública... 1ª parte*. Tarragona: M. y J. Puigrubí, 1811.

Colección de discursos, arengas, mociones y demás relativo a las Cortes Generales y extraordinarias de España e Indias... en 1810. Tarragona: Imp. de Brusi, 1810.

CONTRERAS, General. *Sitio de Tarragona... y noticia del nuevo modo de defender las plazas*. Madrid: Imp. Ibarra, 1813.

Conversación entre un español y un francés sobre la guerra de España. Tarragona: Imp. Maria Canals, Vda. / Miguel Puigrubí, 1808.

COTRINA FERRER, José. *Servicios prestados por el Cuerpo de Artillería en el sitio y defensa de Tarragona en 1811. Monografía*. Madrid: Eduardo Arias, 1912.

EGUAGUIRRE, Andrés. *Sucesos verdaderos del sitio y plaza de Tarragona*. València: Imp. Patriótica del Pueblo Soberano, 1813.

Ara bé, el que aquí ens ocupa d'una manera molt especial és un recull de diferents articles i diaris que col·leccionà un frare dominic, Tomàs Boronat, O. P., fill del convent de Tarragona, a l'estil d'una miscel·lània que esdevé un dossier importantíssim per a interpretar l'opinió entorn de temes tan interessants com, per exemple, la supressió del Tribunal de la Inquisició o l'extinció dels frares; i tot això de la mà de la literatura periodística, fulletonesca o pamfletària que circulava pertot arreu en aquells moments.

- ESTAPER, Antonio. *Holocausto del Patrimonio en la persona de Don Teodoro de Reding... Oración fúnebre...* Tarragona: Miguel Puigrubí, 1809.
- GÓMEZ IMAZ, M.. *Los periódicos en la guerra de la Independencia (1808-1814)*. Madrid: Tip. Rev. Arch. Bibl. y Museos, 1910.
- GRAS y ELÍAS, Francisco. *Tarragona en 1811*. Barcelona: Tip. Vives y Susany, 1894.
- HUGUET MIRÓ, Ramón. *Efemérides de la Guerra de la Independencia en Cataluña...* Lleida: Imp. Católica Jaime Miró, 1915.
- IBÁÑEZ MARÍN. *Bibliografía de la Guerra de la Independencia*. Madrid: Imp. Rev. Técnica de Infantería y Caballería, 1908.
- IGLÉSIES, Josep. *El setge de Tarragona a la Guerra Napoleònica*. Barcelona: Rafael Dalmau, 1957.
- LABORDE, Alexandro. *Itinerario descriptivo de las provincias de España y de sus islas y posesiones en el Mediterráneo...* València: Imp. I. Mompié, 1816.
- Manifiesto de la Junta Superior de Cataluña, sobre la pérdida de Tarragona y sus resultados en el Primer Ejército*. Solsona: Imp. Junta Sup. Cataluña, 1811.
- Manifiesto de la Junta Superior del Principado de Cataluña*. Tarragona: Imp. de Brusi, 1809.
- Manifiesto de las Cortes Generales y Extraordinarias a la Nación*. Tarragona: Imp. Agustín Roca, 1811.
- Manifiesto histórico-político sobre las actuales circunstancias...* Tarragona: Imp. María Canals, Vda./Miguel Puigrubí, 1808.
- MANUEL DE LOS DOLORES, M. R. P. F. *Elogio Patrio... año 1809*. Tarragona: Imp. La Gazeta (s. a.).
- Memoria sobre el recobro de la Plaza de San Fernando de Figueras*. Tarragona: Agustín Roca, 1811.
- MINISTERIO DEL EJÉRCITO. SERVICIO HISTÓRICO MILITAR. *Diccionario bibliográfico de la Guerra de la Independencia española (1808-1814)*. 3 v. Madrid: Imp. Serv. Geográfico Ejército, 1944-1952.
- Napier, W. F. P. *History of the War in the Peninsula and the South of France, from the Year 1807 to the Year 1814*. 3 v. Londres: G. Routledge and Sons (s. a.).
- Oración fúnebre... en las exequies del Excmo. Sr. Don Teodoro de Reding...* Tarragona: Salvador Savall, 1809.
- Piezas Oficiales del Gabinete de San Cloud... presentadas al Exmo. Sr. Marqués de la Romana...* Tarragona: Imp. de Brusi, 1810.
- Preliminares a la Constitución para el Reyno de España...* Tarragona: Imp. de Brusi, 1810.
- Qué es lo que hasta aquí ha dilatado el acabar con los gabachos que infestan nuestra España?* Tarragona: Imp. Miguel Puigrubí, 1810.
- Qué es lo que más importa a la España? Discurso de un miembro del populacho* (s. p. i.).

És evident que resulta un xic difícil d'esbrinar allí on acaba o on comença el veritable «periodisme» de molts d'aquells escrits, que van des de l'oficialitat d'un «diari» de les Corts fins a la notícia menuda o comentada del *Diario de Palma*, passant per tota una munió d'articles que avui, per exemple, nodririen més d'un full parroquial. Per això hem inventariat els més de quaranta documents que constitueixen la «miscel·lània» objecte de la nostra notícia.³

- Raccolta di documenti ufficiali per servire alla storia de i nostri tempi. Tomo I: Guerra di Spagna.* Lucci: (s. i.), 1814.
- RECASENS, José M. *Tarragona en la guerra de la Independencia. Recuerdo Histórico desde 1808-1813.* Tarragona: Imp. del Diario, 1863.
- Respuestas a la pregunta de un criticón. ¿Qué ha hecho el corregimiento de Figueras en defensa o favor de la justa causa que sostiene la Nación española?* 1814.
- Resumen histórico de la insurrección de Cataluña, desde el año 1808 hasta diciembre de 1813,* Palma: Imp. Agustín Roca, 1814.
- ROCCA, M. DE. *Memoirs of the War of the French in Spain.* Londres: Print John Murray, 1816.²
- Memoire intorno alla guerra de francesi in Spagna.* Milà: Pres A. F. Stella, 1816.
- ROSET, José. *Manifiesto...* Tarragona: Imp. Agustín Roca, 1811.
- ROUSSEAU, François. *La carrière du Maréchal Suchet, Duc d'Albufera. Documents inédits...* Paris: Firmin Didot et C^a (s. a.).
- SAINT-CYR, Gouvion. *Journal des opérations de l'armée de Catalogne en 1808 et 1809, sous le commandement du...* Paris: Anselin et Fouchard, 1821.
- SALAS, Javier de. *El sitio de Tarragona por los franceses en 1811.* Barcelona: Tip. Castillo, 1911².
- SUCHET. *Mémoires du Maréchal Suchet, Duc d'Albufera, sur ses campagnes en Espagne depuis 1808, jusqu'en 1814.* 2 t. Paris: Firmin Didot, 1828.
- SUCHET, Marshal. *Memoirs of the War in Spain from 1808 to 1814.* 2 v. Londres: Henry Colburn, 1829.
- Tarragona sacrificada en sus intereses y vidas por la Independencia de la Nación y libertad de su cautivo Monarca, Fernando Séptimo. Relación de los sucesos más memorables.* Tarragona: Miguel Puigrubí, 1816.
- Usurpación de los Estados del Papa por Buonaparte ó colección de los papeles de Oficio relativos a esta Materia...* Tarragona: Imp. Miguel Puigrubí (s. a.).
- VACANI, Camilo. *Storia delle Campagne e degl'assedi degl'Italiani in Spagna dal 1808-1813.* 3 v. Milà: Paolo Pagnoli, 1845.
- Voz de la naturaleza, La. Sobre el origen de los gobiernos* (tres v. en un). 1814.
- YRANZO Y DE LOYGORRI, Federico de. *Estampas del Sitio y toma de Tarragona (Itinerario histórico sentimental. Conferencia...).* Tarragona: Ragim. Infantería, 1935.

3. Hem volgut conservar en els títols i els autors l'ortografia original dels mateixos documents.

1. OFICIO Y DOCUMENTOS QUE SU ALTEZA LA SERENÍSIMA Suprema Junta de Gobierno del Reyno congregada en la Ciudad de Sevilla, ha dirigido á la Junta de Gobierno de Tarragona, editada a Tarragona, a la impremta de Maria Canals, Vda., por Miquel Puigrubí, impressor.

Són vint pàgines que inclouen instruccions, cartells i declaracions publicades a Sevilla durant els darrers dies de maig i els primers de juny de 1808, entre les quals hi ha la declaració de guerra de Napoleó.

2. Còpia manuscrita de la *Carta Pastoral inserta en la Gazeta de Madrid el viernes 17 de Junio de 1808, que el Arzobispo de Palmira, Abad de S. Ildefonso, Canonigo Magistral que fue de la Metropolitana Iglesia de Tarragona, dirigió al Clero y demás fieles de su Abadía.*

Es tracta d'una crida a la pau de Fèlix Amat, amb data de 3 de juny de 1808, en què accepta la figura de l'emperador francès com una prova que envia la providència divina, a la qual el «gazetero» afegia aquestes «alhagüenas y seductoras expresiones»:

Es de esperar que los buenos Prelados que tiene España, á exemplo del digno Arzobispo y Abad de S. Ildefonso, se muestren en esta ocasión Angeles de paz para con los pueblos de sus Diócesis, á fin de que en ellos se extinga toda semilla de sedición, y se substituyan en su lugar la sumision, obediencia y respeto debidos á nuestro nuevo y augusto Soberano» [sic].

3. REFLEXIONES POLÍTICO-CHRISTIANAS sobre la carta Pastoral, que Don Felix Amat Arzobispo de Palmira, y Abad de San Ildefonso, del Consejo de S. M. etc. [...] LAS CONSAGRAN Á LOS MM. II. SS. de la Junta de Gobierno de la Ciudad de Tarragona, unos fieles vasallos de S. M. DON FERNANDO VII, editada a Tarragona, a la impremta de Maria Canals, Vda., per Miquel Puigrubí.

Aquest opuscle de setze pàgines és la resposta a la crida de pau de Fèlix Amat, amb el vist-i-plau del canonge tarragoní José Zaragoza, publicada el 24 de juliol de 1808, amb expressions ben diferents de les de la carta de l'arquebisbe de Palmira i utilitzant constantment l'erudició il·lustrada treta de les Sagrades Escripures, com quan compara els espanyols amb els macabeus i Napoleó amb Goliat, Holofernes i Antíoc.

4. LA PLATA DE DIOS, INMUNE. MEMORIA CATÓLICA-PATRIÓTICA QUE Á FAVOR DE LA IGLESIA, Y PRINCIPADO DE CATALUÑA OFRECIA A LA PIADOSA CONSIDERACIÓN DEL EXCELENTISIMO SEÑOR MARQUES DE CAMPOVERDE, GENERAL EN GEFE INTERINO DEL MISMO Y SU EJERCITO, LOS PRELADOS

REGULARES DE TARRAGONA, a la impremta d'Agustín Roca, al carrer de la Nau, número 30, Tarragona.

És una mena de comentari d'unes clàusules del «Discurso de un Zeloso Patriota» i consta de dotze pàgines també amb referències als llibres bíblics i als Sants Pares de l'Església, datat el 24 de gener de 1811. Com a dada anecdòtica, els beneficis de la seva venda anaven destinats a socors de les vídues de militars.

5. *BARCELONA INSTRUIDA EN SUS LAMENTOS, o sea Verdadero origen de su cautiverio, Verdadero modo de su libertad.*

Són vuit pàgines sense peu d'impremta, encara que, com s'insereix en acabar —«Has visto el verdadero origen de tu cautiverio, ¿quieres ver el de tu verdadera libertad? Esperate un poco, que ya se imprime el papel»— i pel document següent amb el mateix estil i la mateixa forma, tot fa pensar que fou editat a la impremta de Maria Canals, Vda., de Tarragona.

6. *VERDADERO MODO DE LA LIBERTAD de Barcelona.* Amb llicència, Tarragona, a la impremta de Maria Canals, Vda.

Aquestes dotze pàgines vénen a completar el document anterior i també estan farcides de les acostumades citacions bíbliques.

7. *PROSPECTO AL PERIÓDICO TITULADO LA CENICIENTA DE LA RELIGION* i els tres primers números corresponents als dies 1 i 15 de gener de 1811 i 1 de febrer del mateix any. Tots editats a Tarragona, a la impremta de Brusi, baixada del Roser.

Als paràgrafs següents del *Prospecto...* queden ben clares les intencions d'aquesta publicació, que surt com a complement de la titulada *El Centinela de la Patria*, apareguda a Cadis:

[...] que se oyga en estos dias de calamidad una voz de *Centinela de la Religión*, que avise á los Españoles del peligro. No dudamos de la sana intención de nuestros Escritores políticos; pero vemos con dolor, que guiados algunos de ellos por las flacas luces de la humana razon y adictos con demasiado afecto á la filosofia mundana no han corrido como debieran por la senda del evangelio. [...] Nuestro objeto se dirigirá á observar algunas equivocaciones, si de una parte parece que concuerdan con la humana filosofia: pero se desafinan de otra del primoroso nivel del evangelio [...].

Així, doncs, ja al primer número s'estableix una nova comparança bíblica: «Si por razon de política llega á confundirse el idioma de la Religion, es de temer se renueve en España la frustrada empresa de

la torre de Babel», i hi trobem força vegades el lema «Religion, Patria, Rey».

Als números 2 i 3, amb els títols «Se desvanece la invectiva que contra el Papa y los Obispos hace el periodista llamado Conciso» i «Medio indirecto pero seguro para desterrar de España la Religión Católica, propuesto al Congreso nacional por [...]», es dona resposta a una sèrie d'articles adreçats a minar la fe religiosa dels espanyols i publicats al número 38 del *Seminario Patriotic* de 27 de desembre de 1810 —«Economia política»—, on, segons nota, «comparece con mucha sorna un perillán, revestido segun se ve, de mayor autoridad que el Papa y que un Concilio General [...] no nos da mas noticias de sí mismo este sacrilego pirata que sus iniciales J. A. G. esto es Jacobino, Ateista, Gavacho [...]», o d'un altre escriptor que signa amb el pseudònim Conciso.

8. *REMEDIO Y PRESERVATIVO CONTRA EL MAL FRANCÉS DE QUE ADOLECE PARTE DE LA NACION ESPAÑOLA. ESCRIBIALO EN UNA CASAMATA DEL CASTILLO DE SAN ANTON, DON MANUEL FREYRE DE CASTRILLON, ANOTADO honrosamente en la lista sanguinaria de Bonaparte, reimprès a Mallorca a casa de Salvador Savall, any 1809.*

Una citació del mateix Napoleó, d'una proclama del dia de 25 de maig de 1808, encapçala aquest fullet de vint-i-sis pàgines: «Españoles: acordaos de lo que haisido vuestros padres, y mirad a lo que habeis llegado» amb el comentari següent: «Consejo utilisimo, aunque tomado de mala parte» (sic).

En aquestes pàgines hi ha una llarga llista de recomanacions per tal de fer acabar tot allò que tingui quelcom a veure amb França; com a exemple només donem aquí i ara un dels remeis, consistent a establir una moneda o medalla de bronze, anomenada «francés», que serviria per a canvi de les coses més barates i servils:

«En esta medalla se puede representar á la España baxo la figura de una Palas armada, que hace huir ó tiene debaxo de sus pies á una furia y por legenda: Galia victa. **Regnante FERNANDO Séptimo, 1808.** En el reverso, un gracioso jóven coronado y con manto real, que lleva un ramo de olivo, abraza á un guerrero de corta talla, cuya clámide es una piel de zorra, y cuyo casco remata en una sierpe: sus manos son garras, y sus pies de bestia ó de sátiro, acomodándole una cola de dragon. Lleva tambien otro ramo de olivo, entre cuyas hojas se descubre un puñal. Del lado del campo del primero se descubren leones dormidos, y del otro lado aves de rapiña [...].

9. *LA VOZ DE DIOS QUE EXPONE A LOS ESPAÑOLES PARA LA GUERRA CONTRA FRANCESES UN SACERDOTE AMANTE DE LA RELIGION, DEL REY Y DE LA PATRIA*, publicada a Cervera, «en la oficina de la Real y Pontificia Universidad. Véndese en la misma Imprenta».

Les divuit pàgines anònimes d'aquest fullet, que amb tota seguretat és obra del frare Domènec Viñes, doctor en sagrada teologia i catedràtic de prima a la Universitat de Cervera, estan inspirades per les Sagrades Escripures i arrenquen del capítol 8, versicle 21, de Judit, referit a la temptació dels pares com a prova de fidelitat i d'honra a llur Déu, sempre amb relació al fet de la invasió francesa.

10. *¿DE QUE SIRVEN LOS FRAYLES?*, Tarragona, a la impremta d'Agustín Roca, any 1811.

Són setze pàgines amb arguments que contradiuen les tesis dels enciclopedistes Voltaire, Rousseau, etc., i que van en defensa dels frares i de la seva obra.

11. *¿PARA QUE LA INQUISICION?*, València, a la impremta de Salvador Faulí, any 1811 (12 pàgines).

Una defensa del Tribunal del Sant Ofici.

12. *EL OBISPO REY. ALEGATO HISTORICO A FAVOR DE LA IGLESIA ROMANA INJUSTAMENTE DESPOJADA POR LA RAPACIDAD FRANCESA. SU AUTOR UN ECLESIAÍSTICO ESPAÑOL*. (El Rmo. P. Mro. D. JOSEF BASSA, *ex-vicario general de la congregación cisterciense de la Corona de Aragón*), Tarragona, a la impremta de Miquel i Joaquim Puigrubí, pare i fill, al carrer Major.

A les vint-i-dues pàgines hi ha citacions constants de Bossuet, de Fleury i d'alguns altres autors, com també referències a la *Gazeta de la Regencia de España é Indias* dels dies 20 i 24 del mes d'abril de 1810.

13. *Carta de el Loco Dimas Palos al Criticón de Valencia*, Tarragona, a la impremta de Brusi, baixada del Roser.

És un fullet de vuit pàgines en la línia d'aquell altre text titulat *¿De que sirven los Frayles?* o de *l'Aviso al público, y dos palabritas á las Cortes*.

14. *AVISO AL PÚBLICO, Y DOS PALABRITAS Á LAS CORTES*, Tarragona, a la impremta de Miquel i Joaquim Puigrubí, pare i fill.

Resposta de set pàgines al ja esmentat Conciso amb referència a una nova polèmica establerta per *El Imparcial* del 19 de novembre.

15. *SEGUNDO PEDIMENTO DE LOS LOCOS ante el Supremo Tribunal de la Razon*, València, a la impremta de José Estévan, davant del forn dels Salicofres (16 pàgines).

Una nova defensa dels frares i de la Inquisició signada per Dimas Palos el Loco, a València, el 28 de gener de 1811.

16. *REFLEXIONES SOBRE LO QUE MAS IMPORTA A LA ESPAÑA*, editat amb la deguda llicència a Tarragona a la impremta de Maria Canals, Vda., per Miquel Puigrubí.

Només vuit pàgines plenes d'al·lusions a la història per acabar dient que cal sacrificar el luxe per a defensar la Pàtria.

17. *AVISO DE UN RANCIO ESPAÑOL*.

És un full sense peu d'impremta que menysprea i critica tot allò que han portat i han fet els francesos.

18. *CARTA DE UN SACERDOTE ANCIANO A UN SOBRINO JOVEN*, Tarragona, a la impremta de Maria Canals, Vda., per Miquel Puigrubí.

Una arenga que mou a lluitar contra els francesos. Fou impresa per ordre de la Junta de Govern i del seu secretari, Francisco Salas, el 6 de juliol de 1808.

19. *EL MES DE JUNIO. ELEGIA BARCELONESA*, Tarragona, per Miquel Puigrubí, carrer Major (15 pàgines).

Es tracta d'un llarg poema que explica metafòricament els fets i els esdeveniments succeïts a Barcelona.

20. *DECRETO SOBRE LA LIBERTAD DE IMPRENTA*, reimprès a Palma, a la impremta de Brusi, any 1813.

No és sinó el decret emès a la «Real Isla de León» pel novembre de 1810.

21. *DIARIO DE PALMA*.

Una col·lecció breu de vuit exemplars corresponents als dies dijous 26, divendres 27, dissabte 28, diumenge 29, dilluns 30 i dimarts 31 de desembre de 1811, i dimecres 25 i dijous 26 de març de 1812, que inclouen notícies pròpies de la premsa d'aquells moments com ara el sant del dia, les celebracions litúrgiques, els preus dels productes del mercat, els números premiats de la loteria, avisos, vendes,

pèrdues, lloguers, espectacles teatrals amb finalitats benèfiques, dades atmosfèriques i meteorològiques com, per exemple, la temperatura, la pressió, el vent, l'estat del cel, etc., i el moviment portuari. Però el que és més interessant per als nostres estudis són les notícies polítiques referides a la guerra i les cartes: «Carta sobre el juramento de fidelidad á Napoleon, escrita a los eclesiásticos de Cataluña por el Dr. D. Juan Prim, cura-párroco de Fandarela y Sidamunt», que ocupa tots els exemplars del desembre de 1811, o «El amante de la religion y de la pública felicidad á los españoles cristianos, y ahora el Amigo de la Verdad, á las islas baleares, las únicas que no han sufrido el azote frances», dels dos exemplars de març de 1812.

Aquests diaris van numerats —112, 113, 114, 115, 116 i 117 els de 1811, i 87 i 88 els de 1812— i paginats —de la pàgina 481 a la 504 i de la 357 a la 364 respectivament.

El número 116 insereix una poesia curiosa que reproduïm totalment:

Receta específica para fabricar Napoleones

SONETO

Coge un puño de tierra corrompida,
Un quintal de impiedad alambicada,
Un almud de mentira refinada,
Y una azumbre de audacia bien medida.
La cola del pavon coge estendida,
Y del leon la garra ensangrentada,
Del corzo el corazon, y la taimada
Cabeza de la zorra envejecida.
Todo esto bien mezclado en un talego
De exterior apacible, hermoso, y blando,
Arrimarás de la ambición al fuego;
Dexalo que se vaya calentando,
Y verás al momento como luego
Sale un Napoleon de allí volando.

22. *CONCLUSION THEOLOGICA SOBRE LA ILICITUD DEL JURAMENTO DE FIDELIDAD Y OBEDIENCIA QUE NAPOLEON EXIGE DE LOS ESPAÑOLES. POR UN PRELADO SUPERIOR DE SU ORDEN EN LA PROVINCIA DE ARAGON, DEDICALA AL EXCELENTISIMO SEÑOR GENERAL EN GEFE DE ESTA PRINCIPADO DON LUIS LACY, Palma de Mallorca, a la impremta d'Antonio Brusi, any 1811 (10 pàgines).*

L'autor d'aquesta «resolució» fou el M. R. P. M. Provincial Fr. Domingo Comerma, dominic.

23. *PARAFRASI Ó GLOSA DE LA CARTA DEL APOSTOL SAN JUDAS TADEO Á TODOS LOS FIELES. PARA QUE NOS GUARDEMOS DE LOS ENEMIGOS DE NUESTRO SEÑOR JESU-CHRISTO, SU DOCTRINA Y SU IGLESIA. CON NOTAS SOBRE EL TEXTO. POR EL P. MAESTRO Fr. FELIPE PUIGSERVER de la Orden de Predicadores, Palma, a la imprenta de Brusi, any 1813.*

Gairebé és un petit llibre de trenta-nou pàgines amb una clara intenció:

[...] iluminará á los Christianos humildes, y les dará el conocimiento, que necesitan cada uno segun su capacidad, condición, y estado, para escapar de este incendio de errores que va abrasando á toda la Europa [...].

24. *DESCUBRIMIENTO DE LA MINA DE LOS PUBLICISTAS DE CADIZ.*

Un opuscle de quinze pàgines imprès a Cadis, reimprès a Palma per Agustín Roca l'any 1813 i que signa «El Español Católico», amb crítiques als periodistes que s'han deixat portar per les noves idees, molt especialment en tot allò que fa referència a la supressió de la Inquisició i a l'extinció dels frares. A la fi, el resum no pot ser altre que la citació evangèlica ja coneguda: «[...] dese al Cesar lo que es del Cesar, y á Dios lo que es de Dios.»

25. *CONFRONTACION DE LOS ANTIGUOS CON LOS MODERNOS LIBERALES; DE LOS ANTIGUOS CON LOS MODERNOS SERVILES, SOBRE LA EXTINCION DE LOS FRAYLES, Mallorca, a l'oficina de Felipe Guasp, any 1812.*

Són dotze pàgines, impreses inicialment a Cadis, «en la oficina de Quintana», en les quals l'autor anònim compara les opinions dels Pares de l'Església amb les dels filòsofs francesos del moment.

26. *LINTERNA MÁGICA que manifiesta los toros de estos dias de ilustración o de filosofismo, Mallorca, a l'oficina de Felipe Guasp, any 1812.*

Es tracta d'un fascicle de quatre pàgines que critica l'actitud «reformadora» de les Corts de Cadis i dirigeix especialment al «Serrano de Cuenca» de la *Gazeta de la Mancha*.

27. *Representación de los Prelados de 34 Comunidades de Religiosos de la Ciudad de Sevilla, hecha ó dirigida a las Cortes en 1812, Palma, a la imprenta de Brusi, 1812.*

Un altre quadern de quatre pàgines en contra de la desamortització de béns eclesiàstics. Datat a Sevilla el 23 d'octubre de 1812.

28. *Representación sobre la supresión del Santo Tribunal de la Inquisición en el ejercicio de sus funciones, dirigida á las Cortes en 15 de marzo de 1812 por el Ilmo. Arzobispo de Tarragona D. Romualdo Mon y Velarde; y por los Obispos de Lerida, Tortosa, Barcelona, Urgel, Teruel, Pamplona y Cartagena* (11 pàgines).

29. *Pastoral*, dels mateixos bisbes i arquebisbe refugiats a Mallorca, dirigida a totes les seves diòcesis. Impremta de Domingo, davant de la presó.

Són dos fulls —mida foli—, o sia quatre pàgines, «contra la trama de los tiempos de tribulacion, amargura y dolor, y contra las persecuciones».

30. *SEMENARIO CRISTIANO-POLITICO DE MALLORCA*, Palma, a la impremta de Felipe Guasp.

Dos exemplars d'aquest setmanari, corresponents als dijous 19 i 26 de novembre de 1812, amb els números 17 i 18, paginats de la 195 a la 206 i de la 207 a la 218 respectivament.

Al primer s'insereix la «Representacion sobre el restablecimiento del Santo Tribunal de la Inquisicion, que el Excelentissimo Señor Arzobispo de Santiago en union con los Señores Obispos sus sufraganeos, el ilustrisimo Cabildo Metropolitano, y el clero del mismo Arzobispado, dirigieron por duplicado á las Cortes generales y extraordinarias», i arrodoneix el número una «Anecdota interesante» que, per la seva relació «periodística» amb tot aquest recull, reproduïm íntegrament:

Por Diciembre último, agrabado de una enfermedad uno de nuestros escritores, llamó á un Eclesiastico secular de los mas distinguidos en aquel pueblo, con quien se confesó, y despues exigió de él que no se separase de su cama. No pudiendo verificarse estando solo, se llamó á un Capuchino que asistiese al enfermo las horas que faltase el primero. Varias veces repitió á presencia de sus compañeros y eclesiasticos quanto le pesaba haber escrito los articulos, que habia publicado en un periodico, en los que conocia, injuriaba á los ministros de la Iglesia. Los sintomas de la enfermedad no indicaban la proximidad de su muerte; quando la madre del paciente buena y sana, entrando á suministrarle una poca de agua cayó semimuerta á los umbrales de la alcoba: en un momento el hijo principió á agonizar y la madre tambien; en el espacio de media hora murieron los dos, y una hermana se accidentó sin dar señales de vida por el tiempo de quatro horas.

Á vista de tan terrible espectáculo, á presencia de tres cadáveres, levantados los brazos y ojos al cielo exclamó el confesor diciendo: ¡Dios justo ... que vengan aquí todos estos escritores ... estos que insultan tu religion y tus ministros ... traedlos aquí, Dios mio, para que aprendan á temer tus justicias ... Compañero (decia vuelto al Capuchino) vamos de aquí ... salgamos de esta casa, la ira de Dios está sobre ella! ... Dos compañeros del difunto y uno de sus amigos sentados en un canapé, se expresaron así: ¡Que buena anecdota para insertarla en el periodico de mañana!

A l'altre número continuen les notes corresponents a la «reforma de religiosos regulares» que comenten els articles que va presentar a les Corts el ministre de Gràcia i Justicia; a més, s'hi afegeix un petit editorial amb el títol següent: «¿Hay ó no hay francmasones?» que és completat per la llista dels francmaçons «de la logia principal, que con el título de Santa Julia se hallaba establecida en Madrid en la calle de las tres Cruces».

31. *Exposicion de los Señores diputados de Cataluña en la sesion de 4 de Enero. (Suplemento del Procurador general de la nacion y del Rey.)*

Correspon a les pàgines 687 a 690, amb data de Cadis, 4 de gener de 1813, signades, entre d'altres, per Jaume Creus, llavors canonge d'Urgell, però que arribà a ser arquebisbe de Tarragona després de regir el bisbat de Menorca. Tots demanen que el Tribunal de la Inquisició no sigui suprimit.

32. *APÉNDICE AL PROCURADOR GENERAL DE LA NACION Y DEL REY*, reimprès a Palma, el mateix any, a la impremta d'Antonio Brusi.

Un fullet de vuit pàgines, originàriament imprès a Cadis per «Gomez de Requena, impresor del Gobierno de S. M., año 1813», que inclou la representació de la Diputació Provincial de Catalunya a favor de la Inquisició i contra l'abús de la llibertat de la impremta, amb data de Berga, 7 de febrer de 1813.

33. *DISCURSO DEL SEÑOR DON SIMON LOPEZ EN LA SESION DEL 12 DE FEBRERO DE 1813*, reimprès a Palma, impremta de Brusi, any 1813.

Aquest discurs fou publicat inicialment a *Argos Manresano* el 18 de maig i respon a la defensa dels frares davant l'actitud de les Corts.

34. *COPIA LITERAL EXACTA DE LO OCURRIDO EN LA SESION DE CORTES DEL DIA 16 DE AGOSTO DEL AÑO 1812*, reimprès a Mallorca a la impremta de Brusi, any 1813.

Imprès de primer a Cadis, «en la Imprenta de Don Antonio de Murguía. Año 1812», recull en vint pàgines l'exposició del bisbe d'Orense a la sessió esmentada i la del diputat Simón López en la del 20 de novembre; aquestes exposicions havien aparegut al número 39 d'*El Español* i al 52 d'*El Procurador General* i no fan sinó defensar la religió catòlica i els frares.

35. *REPRESENTACION DEL EXCELENTISIMO SEÑOR OBISPO DE ORENSE, dirigida al supremo consejo de Regencia, Palma, a la impremta de Brusi, any 1812.*

Inicialment també havia estat publicat a Cadis per Don Antonio de Murguía, l'any 1812, i el bisbe d'Orense hi justifica la seva posició davant els decrets establerts per les Corts i la Constitució. La representació és datada a «San Pedro de Torey, diòcesi de Orense, reyno de Portugal», el 20 de setembre de 1812.

36. *PREGUNTAS PACIFICAS SOBRE LA EXPOSICION DEL Sr. SECRETARIO DE GRACIA Y JUSTICIA A LA REGENCIA DEL REYNO, ACERCA DEL RESTABLECIMIENTO DE CONVENTOS Y SUREFORMA, Palma, impremta d'Agustín Roca, carrer del Segell, any 1813.*

En vuit pàgines es qüestionen vint-i-quatre preguntes referides al tracte rebut pels religiosos regulars.

37. *COPIA DE LA CARTA CIRCULAR* del vicari general de Mallorca, Juan Muntaner y Gracia. Impremta de Miguel Domingo (7 pàgines).

Datada a Palma el 28 d'abril de 1813, fa referència també a la supressió dels ordes religiosos.

38. *LA VERDAD Ó LA CONDUCTA DE LOS PREDICADORES DE ESTA CIUDAD DE PALMA DE MALLORCA VINDICADA, Palma, impremta de Brusi, any 1813.*

És una llarga resposta a la carta circular tramesa pel vicari general, Juan Muntaner, escrita per un caputxí, fra Daniel de Manzaneda, que reivindica la posició dels frares.

39. *ARTICULO COMUNICADO INSERTO EN EL PROCURADOR GENERAL DE LA NACION Y DEL REY DEL SÁBADO 26 DE JUNIO DE 1813, reimprès a Palma, a l'oficina de Brusi, any 1813 (8 pàgines).*

Inclou un «Manifiesto de las ocurrencias de la ciudad de Palma

de Mallorca, de que con tan injusta exageracion han hablado en sus periódicos el Tribuno y el Redactor» i respon a les opinions exposades també en un diari titulat *Aurora Patriótica Mallorquina*.

40. *CARTAS QUE EL ILUSTRÍSIMO CABILDO DE ESTA SANTA IGLESIA CATEDRAL Y LOS RR. PRELADOS DE LAS ÓRDENES REGULARES DE ESTA ISLA escribieron al Ilustrísimo y Reverendísimo Señor Obispo de esta Diócesis, y contextaciones de este Ilustrísimo Prelado á los mismos*, Palma, a la impremta de Felipe Guasp, any 1813.

Picabaralles epistolars com a conseqüència d'algun malentès: el bisbe de Mallorca respon des de Cadis, en data de 13 de juliol, als frares, i des de la mateixa Palma, el 14 d'octubre de 1813, al capítol de la catedral.

41. *DEFENSA DEL P. DANIEL DE MANZANEDA DEL ORDEN DE CAPUCHINOS DE LA PROVINCIA DE CASTILLA*, Palma, a la impremta de Felipe Guasp, any 1814.

Tot l'al·legat (70 pàgines) que es presentà al tribunal de Primera Instància de Palma contra les acusacions fetes pel promotor fiscal, Don Juan Ferré.

42. *LA VERDAD DESNUDA Ó SEA EL PRO Y EL CONTRA DE LO ACTUADO SOBRE Fr. JULIAN BORDOY DOMINICO*, Mallorca, a la impremta de Felipe Guasp, any 1813 (46 pàgines).

És el recull del procés «llamado de alboroto é intentos de Revolucion con sus defensas» que el mateix acusat fa públic «en desagravio de su honor vulnerado con la publicacion de la acusacion fiscal».

43. *PÚBLICO DESENGAÑO SOBRE EL LLAMADO CONVENIO DEL LORD WELLINGTON, o mas bien sobre las facultades que se le concedieron quando se le confirió el mando de los ejércitos españoles*, reimprès a Tarragona, oficina de Brusi, 1814.

Es tracta de la reimpressió d'un article publicat al *Conciso* del dimarts 7 de desembre de 1813 («Impreso en Madrid en la imprenta que fué de Fuentenebro»), referit també igualment a un altre article del *Diario Mercantil* del 21 de novembre, signat per Juan Español, amb algunes notes dels editors de Madrid.

44. *REFLEXIONES SOBRE UN PROBLEMA INDICADO EN CÁDIZ Á LA NACION ESPAÑOLA*, reimprès a Palma, a l'oficina de Brusi, any 1813 (15 pàgines).

Les reflexions són tretes d'un diari titulat *El Español*, número 37, publicat a Londres, i amb referències al número 11 del diari *El Español Libre*, publicat a Cadis, el 4 de maig de 1813.

45. CARTA PARTICULAR PUBLICADA EN EL PROCURADOR GENERAL DE LA NACION Y DEL REY, reimprès a Tarragona, a l'oficina de Brusi, any 1813.

Aquesta carta va aparèixer al número 417 del dilluns 22 de novembre de 1813 i critica la posició dels diputats en les Corts de Cadis.